

**DIỄN VĂN CỦA HIỆU TRƯỞNG NHÀ TRƯỜNG
TẠI LỄ KỶ NIỆM 38 NĂM NGÀY NHÀ GIÁO VIỆT NAM**

Thời gian: 8h30 ngày 20/11/2020.

Địa điểm: HT 11/10

Trường ĐHSP Hà Nội.

Kính thưa...

Kính thưa quý vị đại biểu, Kính thưa quý thầy cô, các bạn đồng nghiệp

Các em sinh viên, học viên yêu quý

Hôm nay, ngày cả nước tôn vinh người thầy. Chúng tự hào và rất vui mừng về điều đó.

Mấy ngày nay, trên các báo đài, trên những trang mạng, trên facebook đã có hàng vạn lời tốt đẹp, lời chúc của đồng nghiệp, của bạn bè, của học trò đến với chúng ta. Điều đó phần nào làm chúng ta ấm lòng.

Tôi chợt nghĩ, lẽ ra điều đó phải dành cho đồng nghiệp chúng ta đang ngày đêm đối mặt với bao gian khó, cả với cô đơn, cả với trống trải theo cả nghĩa đen và nghĩa bóng nơi biên ải xa xôi, nơi bản làng heo hút, và cả những nơi phồn hoa đô hội mà trong lớp học chật chội có cả hơn 50 em đang phải chen nhau.

Tôi cứ lan man nghĩ về những hình ảnh ám ảnh trong tôi về những mái trường tóc mái, những đồng sách vở vùi dưới lớp bùn đất sau mùa sạt lở.

Tôi cứ nghĩ vẫn vơ về các phóng sự với cảnh ngập ngụa giữa mênh mông biển nước của các ngôi nhà và từng đôi mắt thất thần của bà con đến như vô vọng.

Trong tâm trí tôi cứ lớn vờn hình ảnh các chiến sỹ lấm lem, vạ vật giữa đất rừng ẩm thấp sau bao ngày kiệt sức cứu dân. Điều gì thôi thúc họ quên mình đến thế?

Tôi theo dõi những tiến bộ về công nghệ, nhất là công nghệ số, về mạng 2G, 3G rồi 4G, về điện thoại thông minh và cả những tuyên bố sớm có 5G ở nước ta. Mừng lắm.

Đạo hè nọ, tôi đến Cao Bằng, đến sát vùng biên. Chủ quyền của một quốc gia là cột mốc, nhưng thiêng liêng hơn đó là bà con sống trên đất để giữ chủ quyền. Tôi dừng lại trước một điểm trường để chứng kiến lễ chào cờ của các em học sinh bé nhỏ. Lời bài Quốc ca không kèm theo tiếng nhạc, giọng hát còn chưa tròn vì chưa thật sôi tiếng Kinh. Giữa cái bạt ngàn của rừng núi biên cương, sao Quốc ca thiêng liêng đến thế.

Tuần qua, tôi đến Tây Bắc, bình yên đến lạ. Trong mắt tôi cứ nhòe dần và một sự tưởng tượng đâu đó hiện ra, một tòa nhà chọc trời nhòe dần trước hình ảnh một ngôi nhà sàn nhỏ bé. Đô thị và vùng cao. Đùng phá vỡ bình yên, đùng đem những chiếc hộp bê tông đặt lên cánh đồng xanh mướt, mà hãy gia cố những nếp nhà có đã bao đời.

Trong chương trình “Cặp lá yêu thương” chúng ta nghe về mong ước của bao phận đời day dứt, nhưng đều là những ước mơ thật đẹp đến trong veo, thật thà như đất.

Đâu đó, đang nói về trường học hạnh phúc. Một tín hiệu đáng mừng vì đã nghĩ về hạnh phúc và trường học hạnh phúc là hạnh phúc của thế hệ tương lai, hạnh phúc của đất nước này, ước mơ bao đời mong mỏi.

Bỗng chốc, tôi thành người mơ mộng. Ước mơ lãng mạn thường hay đến khi mình còn rất trẻ, thế mà bây giờ tôi lại mộng mơ. Ước gì những phen nứa không còn để mùa đông gió không lùa qua vách hở; để những đứa trẻ vùng cao không

còn cảnh co ro. Ước gì những con đường nhỏ nhoi vào bản, mùa mưa cô giáo đỡ sa chân.

Những đồng nghiệp của chúng ta trao thanh xuân cho vùng biên ải, những chiến sỹ quên mình vì cuộc sống nhân dân, những bà con nơi miền phen dậu đang trồng cây giữ đất ông cha. Bình dị của họ sẽ là lời cắt nghĩa cho cái ta gọi là vĩ đại, họ không định nghĩa Tổ quốc như lời trong tự điển, nhưng trong đáy lòng là tình yêu tổ quốc bao la sâu nặng khôn cùng.

Giáo dục là khơi lên tình yêu quê hương đất nước như một bản năng của mỗi con người và dám xả thân vì những điều cao cả.

Tôi đã bắt gặp những trò chơi của bao con trẻ. Những chiếc mo cau dùng để kéo nhau; những trò trốn tìm bên ụ rơm thơm mùi rạ mới; những chiếc xe hình hài lạ lẫm, vui đùa quá đỗi vô tư; và những trò chơi mang đầy trí tuệ, những ô tô, máy bay điều khiển từ xa, những trò chơi trên màn hình máy tính, những con búp bê đẹp đến mê hồn...

Tôi đã bắt gặp những trẻ thơ ngủ lên lưng mẹ, lác lư khi mẹ trầy ngô; tôi đã thấy những bé con cởi truồng ngồi bên bậu cửa tự ăn cơm có độn cả ngô khoai. Tôi đã bắt gặp bao bà mẹ trẻ dãi dầm con, chăm bón hàng giờ; mỗi cái hắt hơi là cả nhà như hỏa hoạn, tình yêu thương cao rộng đến vô bờ.

Những sáng mưa nơi đây, những chiếc ô tô bóng lộn, dừng xe cha mẹ che ô đưa con đến tận sân trường; và những đứa trẻ đường xa chân đất, lớp học sườn núi bên kia.

Tôi đã đến những khu nhà chật chội, mẹ cha mãi miết tăng ca. Những đứa trẻ chìm trong giấc ngủ, tinh mơ chưa nhận người thân.

Tôi ước mơ một bạn không xa, không còn nhạt nhòa cách biệt.

Giáo dục để mỗi người không còn cam chịu, tự vươn lên và hỗ trợ nhau đứng dậy. Giáo dục để phát triển vững bền và bảo đảm an sinh xã hội, để bình đẳng là quyền được hưởng của mỗi người.

Tôi đã có thời sống với Tây Nguyên. Những mái nhà rông không thể xây bằng bê tông và cốt sắt; không thể thu âm tiếng cồng chiêng để dạy trẻ lễ hội cồng chiêng. Không thể thay chai rượu Tây cho ché rượu cần mùa lễ hội; không thể để những trường ca bị thay thế bởi truyện tranh.

Tôi đã có thời sống nơi cố đô thơ mộng. Mùa mưa dai dẳng đến nỗi lòng. Lễ cúng cô hồn cuối tháng năm âm lịch, để nhắc nhau ngày thất thủ kinh thành, để nhắc nhau quý hơn ngày hôm nay đang có, và giữ gìn cho đất này mãi mãi bình yên.

Hơn nữa đời người tôi sống nơi đất Bắc, những làn dân ca đậm sâu hơn cả vải nhuộm chàm. Những sắc màu lung linh nơi Tây Bắc, những điệu xòe của bản Thái Điện Biên.

Tôi đã vài lần về vùng sông nước, đất phương Nam xa rộng cánh cò bay. Vọng cổ thì đồ chạn hơi đặng xa mới hòng nghe thấy, nên cò bay mỗi cánh mới hết đồng.

Đất nước này và lời ru của mẹ, dù muôn phương vẫn nhớ đến quê nhà. Không thể chê thanh niên đọc Rap, không thể chê các em xoay vần trong hip-hop, nhưng đừng để dân ca xa lạ đáy tâm hồn.

Làm sao cấm cản sự giao thoa, và giao thoa bồi đắp thêm cái đẹp, đừng để lai căng rồi quên hết cội nguồn.

Giáo dục là để làm khắc cốt ghi tâm những mạch ngầm trong muôn đời dân tộc, để bản sắc là cuộc sống mỗi ngày, để là hồng cầu trong từng huyết quản, để mai ngày con cháu chúng ta không phải đi tìm trong tự điển, không phải đi tìm trong kho tàng chuyện cổ xa xưa.

Có những ngày ngược nhìn bầu trời xanh trong không một gợn mây, có những đêm sao trời xa lác, có những đêm trăng soi bóng đáy sông sâu. Có phải đó là cội nguồn của mơ ước?

Trên một chương trình nào đó, tôi không còn nhớ, đưa bé mơ mai thành bác sỹ chữa bệnh cho bà. Cháu có thể không hình dung mai ngày bà còn thời gian nhiều ít, nhưng ước mơ và khao khát vẫn cháy lòng. Một ước mơ thấm đẫm yêu thương. Tôi tự hỏi, nếu may mắn bà không bệnh tật thì ước mơ của cháu là gì? Tôi nhận ra rằng, ước ao của con người thường rất bình dị và bắt đầu từ những việc rất gần.

Có những ước mơ bay vào vũ trụ, ở trên kia là thế giới ra sao. Có ước mơ tìm ra điểm tựa để trái đất này bay bổng lên cao. Có những ước mơ bắt đầu từ lòng đất, mơ mùa vàng và cây trái sum suê; có những ước mơ đi về bên ngoài cây cầu nối những bên sông quê...

Giáo dục là ươm mầm khát vọng, những ước mơ chân chính cho đời.

Những mùa nắng hạn, nước ngầm đến cạn kiệt không còn; người nông dân nhìn đồng đất nứt thành khe rãnh; những vùng đất dần dà nhiễm mặn, lúa trồng thưa hạt thu về; và gần đây, những thảm thương của những nơi lở núi; lũ về chìm cả vùng quê.

Ta thường chê bai “xưa như trái đất”, có ai ngắm sông mà hiểu sao sông uốn lượn quanh co. Ngày xưa người ta nhìn sao để đoán trời mưa nắng; nhìn rắng chiều để lo mai bão giông về.

Ngày nay, đã có những thông tin từ vệ tinh hiện đại, dự báo mai kia trời sẽ nắng mưa. Ngày nay, người ta đưa ra bao nhiêu luận cứ, để lí giải rằng, núi lở có nguyên nhân, lũ về là do nước thượng nguồn bất thường ập xuống, thời gian không kịp đẩy đi xa...

Ai đã gắn cả đời mình với núi, ai đã trao thân cho cả dòng sông, ai đã thương cho tiếng thì thầm trong gió nhẹ, ai đã nghe tiếng vọng núi non xa. Những cánh rừng già dần thành xa ngái, và những tấm phản gỗ tự nhiên trang trí bao nhà.

Đất và nước là khởi nguồn sự sống, cây xanh là lá phổi muôn đời. Núi là nơi cha ông ngàn năm làm điểm tựa và biên cả bao la cho tôm cá đầy thuyền. Đừng để núi trở nên giận dữ, đừng để suối sông thành thác lũ cuốn đi, đừng để rừng già thành thưa vắng mặt đất xanh. Khi người ta biết chăm cây, chăm hoa là người ta yêu hơn đồng loại. Vội vàng sao hiểu hết ngàn năm.

Giáo dục là dạy cho trẻ biết yêu thương thiên nhiên, dòng sông bên nước, yêu rừng, yêu cây cỏ xanh đời; biết giữ gìn lấy nó, trước khi dạy cho trẻ những tri thức cao siêu để hiểu hơn và lý giải; để nhận thấy rằng, mất cây xanh là mất cả cuộc đời; trời đất không hòa thì con người khó sống.

Ai đã từng qua Ải Chi Lăng lắng nghe hồn thiêng sông núi; ai đã đến Bán đảo Sơn Trà, nơi tiếng súng đầu tiên để dân tộc oằn mình cả trăm năm đô hộ, ai đã đến Trường Sơn để chứng kiến máu xương cho non sông một dải thu về. Giá trị của hòa bình hôm nay quá đắt.

Bát cơm đầy là bao công sức. Du dương tiếng nhạc tuổi thần tiên, đừng quên rằng tuổi thơ mẹ cha, ông bà trong tiếng gươm súng đạn, để yêu quý hơn cả một thanh bình.

Dù không muốn một thời quay lại, nhưng cũng nên nghe về năm tháng đói cơm; để quý hơn những nỗi nhọc nhằn của bao thế hệ, để hôm nay có bát cơm đầy.

Giáo dục là bồi đắp lòng biết ơn trong mỗi người con đất Việt, để trân quý hôm nay và hành động ngày mai.

Chúng ta đang sống trong một thời đại mà sự thay đổi và tác động của công nghệ lên nhiều mặt đời sống xã hội diễn ra chóng mặt, tri thức mỗi ngày ngồn ngộn tăng lên, sự phát triển diễn ra nhanh chóng. Biển thì rộng mà tàu thuyền nhỏ bé, đất thì mênh mông mà sản vật vẫn nghèo. Thời đại số mà nhiều nơi chưa phủ sóng; trẻ còn mơ được mặc ấm, ăn no. Đồng nghiệp chúng ta đang mơ có ngôi trường không lo mùa mưa bão... Nếu không đau đầu với những nỗi đau nghèo khó, không nhìn ra thế giới bên ngoài thì lấy gì thôi thúc để mỗi người vươn dậy, để mai ngày đất nước tự cường.

Giáo dục là mở ra cánh cửa bên ngoài, để định vị được mình, định vị được đất nước để dám dấn thân cho những điều tốt đẹp.

Kính thưa quý thầy cô, thưa các bạn!

Chúng ta đã đi theo nghề giáo. Dạy học là một thiên chức đạo đức. Từ ngàn đời nay, người thầy luôn được tôn trọng. Trong những biến động của xã hội, có lúc này, lúc khác, nơi này nơi khác, đã làm cho chúng ta tâm tư.

Thiên chức cao quý nhưng quá đổi gian nan, chúng ta phải đối diện với nhiều thứ, nhiều chiều, để rồi trăn trở.

Trong quan niệm xã hội có lúc chưa thật tích cực khi nhìn nhận về giáo dục, về học vấn và hệ quả là lãng kính về người thầy không như những gì thật cao đẹp. Cũng có lúc một bộ phận đánh đồng công việc dạy học với công việc kiếm sống thông thường, hãy nhớ rằng nó không chỉ là một nghề thuần túy. Nếu như vậy, chắc chẳng có ai nguyện hiến dâng tuổi thanh xuân của mình cho trẻ nơi vùng biên ải, nơi thăm thẳm núi rừng thưa thớt bóng người, nơi hải đảo trùng khơi quanh sóng vỗ.

Dạy học là một thiên chức đạo đức, vì nó cố gắng phát triển không chỉ sự hiểu biết, mà còn là sự tận tụy trong phụng sự, định hình không chỉ tri thức mà cả ý chí, nuôi dưỡng cả trí tuệ và tâm hồn. Nó là thiên hướng chứ không thuần túy làm công ăn lương. Dạy học là tạo dựng tương lai.

Đừng quên rằng, những gì đang diễn ra trong lớp học, trên giảng đường hôm nay, dù có ít ỏi chẳng nữa, thì nó mang tính quyết định, vì xã hội ngày mai được định hình từ những sự kiện đang diễn ra trong trường học ngày hôm nay.

Không thể chối cãi rằng, đất nước nào đầu tư đúng mức cho giáo dục, người thầy được tôn trọng thì không chỉ tiến bộ trong hiện tại mà đó là nền tảng cho phát triển của tương lai. Nơi nào người thầy được tôn trọng thì ở đó xã hội văn minh.

Sự bền vững muôn đời của một đất nước là từ giáo dục và cách giáo dục.

Giáo dục, nhất là giáo dục phổ thông cần có một quan niệm đúng đắn. Đừng để cho giáo dục chuyển một nền học vấn sang tìm kiếm việc làm một cách thuần túy. Đừng để kiến thức trở thành hàng hóa, một sản phẩm để mua bán và sử dụng. Sự tầm thường hóa này sẽ dẫn đến quan niệm lệch lạc về người thầy, về những chuẩn mực chân chính của xã hội và là gốc rễ của những suy đồi trong

đạo đức. Đừng quá coi trọng kỹ năng mà quên rằng giáo dục để mỗi người tự soi sáng bản thân để tiến bộ. Khi chỉ nhằm nhằm tập trung đào tạo nghề nghiệp để mỗi người không biết gì ngoài địa hạt của mình thì quả thật thiếu sót. Giáo dục để tạo ra một con người toàn diện và có khả năng phát triển thiên hướng bản thân, chứ không phải tạo ra con người phiến diện. Đại học phải tạo ra một những con người có đầu óc khai phóng nhưng có khả năng làm việc chuyên nghiệp. Đây là một sự cấp tiến chứ không phải là hoài cổ.

Biết rằng, những mỹ từ cao nhã về người thầy không phải đúng cho tất cả, không phải người thầy nào cũng là ngôi sao sáng, nhưng tổng thể họ đã dành thời gian, tâm thức, trí tuệ và tình yêu thương, thậm chí cả mạng sống của mình cho các thế hệ học trò.

Chúng ta đã chọn nghề dạy học là đã chọn yêu thương và tiến bộ.

Chỉ khi đủ để yêu thương thì con người mới biết tha thứ, chỉ khi có được cảm thông thì con người mới có khả năng cảm hóa. Làm cho người khác tốt hơn, tiến bộ hơn để xã hội văn minh hơn thì có gì hơn thế. Chúng ta có quyền tự hào một cách chính đáng về nghề nghiệp của mình.

Chúng ta tự hào về mái trường này, không phải vì riêng chúng ta mà mỗi khi đến các cơ sở giáo dục, người ta luôn dành sự ngưỡng mộ đối với sinh viên của Nhà trường đã đào tạo.

Chúng ta tự hào và tri ân các thế hệ nhà giáo, cán bộ Nhà trường đã dày công vun đắp để có như ngày hôm nay.

Giáo dục đang đổi mới, giáo dục đang đòi hỏi rất nhiều, và trọng trách lớn lao đặt ra với chúng ta, cả thầy và trò Nhà trường.

Muốn vượt qua, ngoài nỗ lực tự thân, nhà trường phải thay đổi. Phải tạo bước chuyển căn bản trong nhận thức về người thầy. Không thể áp những qui chuẩn hành chính thông thường đối với thầy cô, phải coi đây là lao động đặc biệt. Trong Nhà trường này, tập trung 2 nhân tố quan trọng nhất đó là thầy cô và sinh viên.

Mọi quyết sách, mọi qui định, mọi quyền lợi, mọi tôn vinh trước hết phải đặt 2 lên tố này lên đầu. Phải chuyển căn bản sang quản trị thay vì quản lý hành chính thông thường. Không chăm lo cho nhân lực là thiếu sót trầm trọng.

Chúng ta đang đối diện với thách thức, khó khăn nhưng với ý chí, quyết tâm và đưa ra được giải pháp, chúng ta sẽ vượt qua được.

Nhân ngày Nhà giáo VN, chúng ta nhắc nhau rằng, trong mọi hoàn cảnh, hãy giữ tâm sáng, chí bền và hành động chân chính. Vì rằng, ai sẽ là người làm thay đổi nền giáo dục, nếu không phải bắt đầu từ chúng ta.

Kính chúc quý vị đại biểu, thầy cô, các bạn, các em sinh viên, học sinh dồi dào sức khỏe và thành công!